

GYENGÉDség

A legnagyobb vihar volt Lošonc történetében. Nagyobb, mint az 1905-ik évi emlékezetes hófúvás, amely elhófúvott egy korpulens apácát egész a messzi északra. Mikor aztán részeg vadászok egy Zakopane-közeli erdőben megpillantották a faágon csüngő skapulárés fehérchselédet, isteni jeladást láttak benne. A nővért agyonütötték, bebalzsamozták és beállították a kukoricásba, elretentő példaként a világ áncikrisztusai számára.

Bizony, ez volt a legnagyobb vihar Lošonc történetében. A napok óta tartó hőség, az elektromossággal teli levegő és az egyre erősödő szél együttesen hozta létre alkonyattájt a nagy művet. Az ég előbb elfeketedett, majd elbarnult, aztán ellilult. Az esőcseppek ablakpárkányokon és tetőcserepeken kopogó dallama megbízhatatlan időjósok rekviemjeként szállt a város felett. Vitte a szél a csatornafedeleket, a kóbor macskákat és az istállók tetejét. Akinek-aminek lába meg esze volt, menekülőre fogta, és téglafalak között keresett menedéket. Néhány pechvogelt, akinek nem volt lába vagy esze, esetleg egyik sem, átparrolt a természet az öröklétbe villám, vadméhraj fullánkjaival vetekedő esőcseppek vagy csecsemőfej nagyságú jéglabdák által. Ezen az estén a halál angyala tekintélyes mennyiségű, tizenhét darab strigulát vésített motoros kézikaszája nyelére. Nem sok hiányzott hozzá, hogy két lélekkel több kerüljön a gyűjteményébe. Kápia meg én.

Egy hónappal apja temetése után sikerült csak az én legjobb barátomat a világon újra kirángatnom otthonról. Éreztem, hogy valami nincs rendben. És jól éreztem. Látszólag változatlan maradt minden, a haja loncsos-zsíros, lerágott körme maradványai mögött gyászszegély és fikadarabkák, járása nyegle, hátrabillentett fejjel fixírozza az ég ágyékát. De a szeme, amelyben hajdan a sátán örökmécsese pislákol, a szeme mintha már nem az övé lett volna. Feketéje fakó és hallgatag, pillája körül a bőr megsötétedett, tekintete üres, mint a bordélyház fizetésnap előtt.

Hú elvtárshoz méltón természetesen nem adtam hangot aggodalmamnak, hanem egyszerűen csak elindultam vele a kedvenc helyünkre. Útközben talákoztunk a Bielik-bandával. Karči és Lajči, a tagbaszakadt, lángfejű ikrek félrerángattak, és úgy meregették rám a szemüket, mint két bedurrant tökű basset. Bielik közben közelebb lépett Kápiához, és súgott neki valamit. Aztán intett a gorilláinak, és eltűntek mindhárman a sarok mögött. Mindent megpróbáltam, hogy megtudjam, mit mondott Bielik, de Kápia bevehetetlen volt, mint a gácsi várkastély.

A régi vasútállomás, ahonnan annak idején a búza indult a Gőzmalomból szerte az országba, lepusztult emlék maradt csupán: elrozsdált mozdonyok, pókhálómintás peronok meg a férfivécében kihajtott almafa. Ez volt azelőtt a mi helyünk, itt játszottunk, itt szőttük kalandos terveinket. Amit az idő nem győzött bevégezni, megtette Kilimandzáró, mi-

kor az állomásépületet kinevezte több nyári lakja közül az egyiknek. Vasárnaponként felolvasóesteket tartott a bádogtetőn egy saját változatú Ószövetségből.

Bevittem Kápiát az embermagasságúra nőtt gazba vesző sínek közé, és elővettem a háti-zsákomból egy kis kék dobozt. A kezébe adtam, és vártam, mit szól hozzá. Meg akarta rázni, de jeleztem, hogy ez nem jó ötlet. Ha a régi Kápia nézett volna bele, gyermekien boldog mosolya mögött a legbizarrabb gondolatok ötlöttek volna fel a védtelen rágcsáló elpusztítására vonatkozóan. De az új, a gyászoló Kápia el sem mosolyodott, és ha felöltött benne egyáltalán valami gondolat, annak egész biztosan nem volt semmi köze a dobozban kuporgó tengerimalachoz. A legjobb barátom úgy nézett rám, mintha elittam volna előle a reggeli kakajót, én meg rögtön tudtam, hogy mégis inkább a csincsillát kellett volna megvennem.

– Megfojthatod – mondtam szégyenkezve –, kiszúrhatod a szemét, megsütheted nyílt tűzön, és nézheted, hogyan grimaszol közben, vagy felvágthatod a hasát, és tanulmányozhatod a belsősegeit, mint egy távoli galaxisból érkezett kutató. A tiéd!

Kápia nem szólt egy szót sem, csak tenyerébe vette az állatkát, és mélyen a szemébe nézett. Egyre gyorsabban szedte a levegőt, ujjait lassan a buta rágcsáló bundájába mélyesztette, az meg füttyült és összevissza vicsorgott a kis hülye fogával abban bízva, hogy megszánja a sors. Nézttem, és vártam, hogy mi fog történni. Valahol az epém és a reggelim között megéreztem, hogy nincs már messze a jó öreg Kápia. Észre sem vettem közben, hogy a város felett elsötétült és meghajlott az ég, mint egy balerina háta.

Kápia visszatette a malacot a dobozba, majd egyetlen szó nélkül elindult a sűrű erdőt szegélyező síneken. Tudtam, hogy nem lenne okos dolog követni, mi több, nem lenne tanácsos, de mit tehet az ember, ha megtalálja végre a nagy kerek világban a legeslegjobb barátját?

Megálltunk az erdőszélen. Kápia leguggolt, letette a malacot a nedves fűbe. A megzavarodott rágcsáló egy darabig csak pislogott jobbra-balra, meghányta-vetette miniatúr agyában a prókat és kontrákat, kielemezte a sötét erdő mélyén rejlő veszedelmeket, és ha az evolúció nem bánt volna el vele ilyen csúful, arra a módszeres kételyre hagyatkozott volna, amely megsújja neki, hogy ötvenhárom perc múlva iszonyatos, ám viszonylag röhejes halált fog halni. De a malac csak megrázta nyamvadt testét, kipotyogtatva belőle pár meleg bogyót, és eltűnt a fák között.

Kápia megfordult, a szemembe nézett. Álltunk a borult mennybolt alatt, amelyből nemsokára lecsap Lošonc történetének legnagyobb vihara, és mindketten tudtuk, hogy a régi Kápiának annyi.

És akkor megnyílt az ég. Óriás esőcseppek potyogtak, aztán jött a jég, a villámok meg az összes szarság, amittől egy nyári zápor végítéletté válik. Azonnal tudtuk, hogy a hazavezető utat, kezdve a villanyoszlopokkal telehintett réttel, a sínekkel, az utcákkal, a csatornák vasfedeleivel, az utcai lámpákkal, a villámhárítókkal és az antennákkal együtt elnyelte a víz. A nyakunkban színes madzagon csüngő lakáskulcsaink hiábavalón csüngtek ott. Szerencsére a múltban már – titkos testvériségünk egyedüli tagjaiként – felkészültünk a hasonló helyzetekre, így gyors és egyhangú volt a döntés. A földalatti fateteji bunker.

Felkapaszzkodtunk a terebélyes tölgy törzsébe ütött rozsdás szögeken, és bevágódtunk a menedékünkbe. Kétszer két méter, nyikorgó padló, trehányul összeütött deszkafal. A hétméteres magasságban megbúvó rejteket, amely elhelyezkedésénél fogva ideális kilátó is volt, előző nyáron építettük a fogyatékkal élő gyermekek lošonci intézete ápoltságainak segítségével. A munkadíjuk nagyjából egy szem Pez cukorka volt per nap per fő. Hazudnék, ha azt állítanám, hogy Kápia mindig kifizette a teljes bérüket. Ha reklamáltak, seggberúgta őket, rám kacsintott, és kijelentette, hogy mostantól fogva mi egy modern, nyitott társadalom vagyunk. Az építőanyagot, amit Čomóčkától loptunk, eredetileg latrinának szánta a szomszéd. Azóta is a városi kútba végzi a nyagdolgát.

Pokrócba bugyoláltuk magunkat, és a padlón kuporogva, a kis ablakon át néztük a várost pusztító vihart. A rejtekhely fala tele volt firkálva titkos jelekkel, hieroglifákkal, arcokkal, állatokkal és olyan női mellekkel, amelyek primitívizmusát még a Homo erectus is körberöhögte volna. Ez volt az otthonunk. Ide rejtőztünk a világ, a hülyék meg a honismeretdogák elől. Számkivetettek menedéke, bűnös lelkek purgatóriuma. Egy faladában ivóvíz, lejárt babkonzervek, szpiritusz, esőkabátok, távcső, légpuska, képregények, anyánk-apánk fényképe, töltőtoll, szagos papír a végrendeletünkhöz és százhuszonnégy korona, amelyből

Kápia titkos portyái után mindössze négy fillér maradt. Kitörhetett a harmadik világháború. Mi készen álltunk.

Ostromolta az eső a tetőt, becsorgott a deszkák résein, sötét foltokat rajzolt a padlóra. Meghajlította a szél a fákat, a városban a közlekedési táblákat meg az oszlopokat is, egy kis faházat pedig roskatag lakókocsivá degradált. A villám úgy hasította ketté az eget, mint szamurájkard a gésafátylat, és egy-két-há-négy, ordítva becsapódott. Elképzeltem az iszonyatos verést, amit otthon kapok majd. A megáradt utcát meredten bámuló szüleimet, amint elképzelik, milyen lesz most, hogy én már nem vagyok. Apám irodát alakít ki a szobámban, anyám felszabdálja a pólóimat vécepucoló rongynak, a bátyám meg lenyúlja a lemezeimet. A temetés rövid lesz, a tor szlovákosan szerény. Néhány év múlva, mikor megfakulnak az emlékek és megkopik a bánat, úgy döntenek majd, hogy kell még egy fiú, egy szebb, kedvesebb, felelősségteljesebb, mint én voltam. A csip-csup hibákat, amelyeket a bátyám meg az én nevelésem során elkövettek, nem ismétlik meg, így tökéletes gyermeket hoznak létre. Egy Übersohnt. Ludvik lesz a neve, és nyolcéves korára kifejleszt egy olyan interplanetáris esernyőt, amelynek köszönhetően soha többé nem hal meg senki egyetlen viharban sem.

Kápiára pillantottam. Nyilvánvaló volt, hogy neki nincsenek hasonló aggályai. Némán bámulta a szakadó esőt és a Lošoncot körbekerítő dagadt felhőket. Kivettem a ládából a szeszt meg a vizet, és igazi, férfihoz méltó pálinkát kevertem. Átnyújtottam a nektárt Kápiának, aki szemrebbenés nélkül kortyolt belőle egy embereset. Össze se rázkódott tőle. Én bezzeg igen, és nem sok hiányzott hozzá, hogy hányingerem támadjon, kidugjam a fejem az ablakon, és a nyakamban lógó lakáskulcsot megcélzó villám áthaladjon a testemen, és félig sült PipiGrill terméké alakítsa. Szerencsére mégsem a pálinka győzött, kikotortam hát a padból egy halom képregényt Rozmár kapitány hihetetlen kalandjaival.

Rozmár kapitány, eredeti nevén Dušan Muk egy jelentéktelen harmincas pasas, aki az ugyanolyan jelentéktelen Iglón él, és akinek sablonos életét a szociális osztályon végzett munkája, a vietnami kifőzdében fogyasztott ebédje, kopasz felesége és három ocsmány gyereke képezte. De minden megváltozott abban a pillanatban, amikor egy családi nyaralás alkalmával eltévedt a Beszkidek barátságatlan erdeiben. Miután egy medvecsapda kis híján levágta a lábát, elájult, és mikor felébredt, egy ágyhoz kötözve találta magát Oliver Kokoška, az örült biológus földalatti laboratóriumában. A nyúlászáj, valóságot torzíva érzékelő, rendszertelen emésztéssel megvert tudós élve varrta be a sótlan hivatalnokot egy döglött rozmár testébe, és ezzel egy félelmetes monstrumot hívott életre. Azóta legendák keringenek a Beszkidekben Rozmár kapitányról, aki az erdők mélyén kószálva felzabálja az eltévedt turistákat, udvarol az elkóborolt turistánőknek, és a Jankó vitézt szavalja a helyi mormotadalkörben.

A képregények közül egyszer csak kihullott egy gyűrött képesújság. Lapjai kifakultak, tépettek, itt-ott összetapadtak valami gezemecétől. Meglepődve pillantottam Kápiára, akit annyira lekötött a sajtótermék, hogy több másodpercig is rajta ragadt a tekintete. Mindketten tudtuk, honnan van, de fogalmunk sem volt, hogy keveredhetett ide. Hogy kerül Kápia apjának egy régi német pornóújságja a földalatti fateteji bunker képregényei közé?

Néma ámulattal bámultuk a megfakult lapokat, amelyeken pucér hölgyek voltak tartóshullámmal a fejükön és a lábuk között. Hableányok anyajegyeként meredező mellbimbók, nedves ajkak, bronzbarna vádlik, kifehérített fogsorok, kiskutyaháj, barna mohával benőtt hónaljok. A szemükben szenvedély, vágy, alázat vagy delez. A nagyon furcsa tornáspókokba csavarodott néniknek nevük is volt. Astrid egy Köln melletti virágzó réten hevert. Sabina ketrebben raboskodott egy kitömött gepárd társaságában. Ines egy füstös motoroslebuji férfitécéjében trónolt. Marlene egy kristálycsillárról csüngött alá. Heidi egy gyerekmedencében pancsolt. Ulla haldokló katonákat vigasztalt egy tábori kórházban. Lotte sokat próbált Wartburgok eldugult kipufogóit tisztította.

A hölgyek feje fölött rózsaszín buborékokban olyan szavak lebegtek, mint Schatzi, Arschloch, Rufe An, Hauptmann meg Meister Lampe!

Abban a pillanatban megéreztem az ismerős remegést a köldököm alatt. A fejembe mint ha forró pára szállt volna, a világ elveszítette stabil körvonalait, aztán szétfolyt. Nyelvem kiszáradt, gyomrom összezsugorodott, és a combjaim közt heverő bábból kifelé tülekedett a pillangó. Arcom kipirult, ujjaim elnehezültek, agyamban olvadni kezdett a huzalozás, sze-

mem előtt pedig a meztelen német hölgyek vibráltak, piros ajkak és egy mellekkel sűrűn benőtt mezőn termő tiritarka gombák. Beszippantott egy hosszú, vörös alagút, amelynek fala lüktetett, mint magzatszív az anyaméhben. Az alagútból egy vastag fehér hártyát át-törve óriás befőttesüvegbe loccsantam, a vízben egy csomó Wartburg, sárgabarack és sellő lebegett. Dörgölték hozzám a derekukat meg a kopolyújukat, vihorásztak, a hajuk pedig olyan hosszú volt, hogy belegabalyodtam, és belefúltam a vízbe. Néhai testemet a gépolajtól maszatos vörös Lotte húzta ki a partra, simogatta az arcomat, és közben egyre suttogta, hogy *Schatzi, Schatzi, Schatzi*, aztán felrobbant a feje, és körös-körül koponyadarabkák repkedtek meg egyenári virágok, el is árasztották Lošonc utcáit. Ott voltak a szüleim is, új fiuk, Ludvik kezét fogva, integettek felém, és kiabáltak, hogy *minden rendben lesz, fiacskám, holnap férfiként ébredsz!* A főtéren szőrös hőlégballon landolt, Alica szállt ki belőle. Ruhátlan testét denevérek serege borította, és abban a pillanatban, hogy nedves keze forrpontjához közelítő homlokomhoz ért, engedtek a nyomásnak a csatornafedelek, és sugárban tört alóluk az ég felé a fehér puding. Aztán csend, a felhők szétfoslottak, a tiszta égbolton megjelent egy nagy báger istenkéz, és adott egy zsepit.

Bevégeztetett, Peter. Lélegezz csak, lélegezz...

Kinyitottam a szemem. Lüktető testem minden köbcentimétere mennyei békességgel volt kipárnázva. Halántékomon verejtékpatakok csordogáltak, görcsbe merevedett lábujjaim elernyedtek, a fülemben pedig még szóltak a vízbe fúlt kalózok gyűrűit partra kimosó hullámok dalának utolsó akkordjai. Ráébredtem, hogy jobb kezemmel szorosan markolom erősen fonnyadó bögyörömet, és hogy a nadrágomon ágyéktájt valami ragacsos, nedves folt terpeszkedik. Szégyenkezve pillantottam Kápiára, akinek ugyanolyan megkönnyebbülés ült a szemében, mint az enyémben. Felemelte combja közének titkait kutató kezét, és rágyújtott. Szégyennek, kínos ürességnek nyoma sem volt, csak az intimitás maradt, és a tudat, hogy minden úgy van, ahogy annak lennie kell.

Néhány perccel később elült Lošonc történetének legnagyobb vihara.

Kimentünk az erdőből, megálltunk a rét küszöbén. A villanyoszlopokról cafatokban csüngött a szétszagotott vezeték, egyetlen ház ablaka sem világított a városban. A térdig érő pocsolyák zavaros vizében villámsújtotta madarak tetemei heverték. De voltak békák, kutyák meg macskák is, akiket felkapott a szél, majd ledobott ott, ahol úri kedve tartotta. A rét, amelyet a vihar lucskos állatmetévé változtatott, olyan volt, mint egy apokaliptikus jelenés. És akkor megpillantottuk Kápia tengerimalacát. Pedálozott a lábacskaival, úszott a sok halott állat között, füttyögött, vicsorított, eleven volt, egészséges és csuromvizes. Rágcsáló esetében még a módszeres kétely sem túl megbízható.

Kápia kikapta a halhatatlan malacot a vízből, és betette a zsebébe. ■ ■ ■

Mészáros Tünde fordítása

Peter Balko 1988-ban született Dél-Szlovákia egyik legnagyobb városában, Losoncon (Lučenec). Diplomáját forgatókönyvírásból és dramaturgiából szerezte a Pozsonyi Film- és Színháztudományi Akadémián. 2012-ben megnyerte az Elbeszélés 2012 című országos pályázatot: nyertes novellája, a *Hattyúballada* Juhász Dósa János fordításában magyarul is megjelent a *Gömörország* című negyedévente megjelenő folyóiratban. Losoncról írott első kötetével bejutott az Anasoft Litera döntőjébe, és elnyerte a közönség díját. Írásait angolra, magyarra és olaszra is lefordították. *Anno Losoncon* című elbeszéléskötete 2021-ben jelenik meg a Kalligramnál Mészáros Tünde fordításában.

Mészáros Tünde (1970, Pozsony) műfordító. Jelenleg Budapesten él.